

INTERVJU / Maja Delak, plesalka in koreografinja

Zrasli iz enkratnega duha Gromke

✂ Tanja Lesničar - Pučko

Maia Delak je plesalka, koreografinja, pedagoginja in ustanoviteljica **zavoda Emanat**; ta se posveča razvoju in uveljavljanju plesa, pred petimi leti pa je zagnal festival *Platforma malih umetnosti* (njegova letošnja izdaja se končuje noč v Cukrarni), s katerim je zajel tisto gledališko, performersko in glasbeno umetnost, ki je veljala za obrobno.

Kaj so male umetnosti?

Termin uporabljajo tudi oblikovalci.

V **Emanatu** smo si že dolgo želeli platforme, ki bi segala od burleske, kabareja in impro, ki je pri nas zelo razvit, do stand-upa in solo koncertov, tudi ulične umetnosti ... Pukali smo tudi v 80. leta in ugotovili, da smo to pri nas že imeli in je treba vse skupaj le na novo obuditi. Sam termin »male umetnosti« smo s sodelavkama Sabino Potočki in Majo Šorli povzele iz nemškega »klein Kunst«, kjer pa jim pomeni predvsem ulično umetnost, gre pa za vrsto dejavnosti, ki niso institucionalizirane. Termin v različnih kulturnih okoljih pomeni tudi različne vsebine. Pri je nas naletel na dober sprejem, pa tudi na očitke, da je nekorekten, ker dela umetnost malo, torej nevedno. Iz tega smo se letos tudi nekoliko pohecali, da ne gre za malo, ampak manjšo umetnost. Pri programiranju platforme sodelujejo različni ljudje, tako da se profil vsakoletne prireditve, ki ima vedno tudi tuje goste, ravno tako spreminja: lani smo se denimo odločili, da namesto festivala s predstavami organiziramo simpozij, letošnja edicija pa je imela poudarek na delavnicah.

Začelo pa se je s tako imenovano tehno-burlesko *Tatovi podob*, za katero velja, da izvajalci ne nastopate s svojimi pravimi, ampak umetniškimi imeni, kot so Crucial Pink, H. P. D. (hormonal perturbator in decay), Cica-San ... Ekipa je rasla in zdaj je na odru že prava gneča.

Morda velja omeniti, da se je za marsikatero ustvarjalko *Tatovi podob* vse

začelo s predstavo *Drage drage* iz leta 2007. Sicer pa smo tehno-burlesko pričeli v zasedbi petih, zdaj nas je že dvanajst; seveda v vsaki predstavi ne nastopamo vsi, a včasih je na odru že resna gneča. Sprva smo Nataša Živkovič, Urška Vohar, Loup Abramovici, **Luka Prinčič** in jaz preizkušali različne žanre, načine igre, šlo nam je za nemo komedijo telesa, ki parodira okorelost družbenih vlog. Klub Gromka na Metelkovi je bil naš domicil, povsem ustrezen temu, kar smo počeli. Ob prvih ponovitvah, tekom prvega leta dela (2013), je bila Gromka večkrat na pol prazna, potem pa se je začela polniti in naenkrat smo se zavedeli, da imamo fantastično občinstvo, ki raste z nami, in zaradi njega se celoten projekt tudi specifično razvija; zato nas zanima preizkusiti tudi druge prostore in drugačna občinstva.

Letošnji festival je tako v Cukrarni, ki je najnovejša in največja mestna inštitucija.

Res smo želeli preizkusiti drugačne kontekste, kot je Gromka, četudi so *Tatovi podob*, iz katerih je vse zraslo, nastali prav iz enkratnega duha Gromke. Igrali smo tudi v Stari elektrarni, kjer smo na velik oder postavili majčkenega, toda velikemu volumnu ni lahko ubežati, na neki način te sili v gledališkost, ki v tem tipu predstave ni na ta način v ospredju. Bar v Cukrarni je v tem smislu bolj primeren, ker je že po definiciji družaben, ne gledališki prostor, ima dobre dimenzije, ampak ga še nisem čisto osvojila, bolje zaenkrat še ne znam povedati. Vsekakor pa ustreznih prostorov za tovrstno produkcijo v Ljubljani in tudi drugod primanjkuje, saj tudi klubske kulture ni veliko. **Kako pa se financirate?**

Približno polovico sredstev smo v zadnjih letih pridobili preko sofinanciranja našega programa na Mestni občini Ljubljana in v nekoliko bolj raznovrstnih dinamikah na ministrstvu za kulturo, drugo polovico zagotavljamo sami iz vstopnin, z odkupi predstav, tudi donacijami. To razmerje je vzdržno in smiselno.

Je pa tudi dobra naložba države. Smeh je pol zdravja.

(*Smeh.*) Je, upam, da se tega zaveda.

Kako vas sprejemajo gledalci brez izkušenj s tovrstnim ludizmom zunaj Ljubljane, kjer se smeh začne, še preden karkoli naredite?

V Ljubljani je publika po tolikih letih res že »in-formirana«, tudi zaradi alternativne tradicije iz 80. let, a je bila na začetku vendarle zbegana. Zanimivo je bilo v Mariboru, kjer sprva tudi niso imeli »ključa«, potem pa smo po več gostovanjih opazili, da vedno bolj vedo, kaj lahko pričakujejo, in so postali bolj sproščeni. Na Slovaškem, kjer smo gostovali, so bili bolj zadržani, a odzivi so bili podobni. Meni je ta izkušnja z gledalci v resnici neizmerna vrednost tega projekta, ta prešernost, ki se zgodi v dvorani, in ki, zanimivo, ni nujno vedno enaka na obeh straneh. Včasih se mi počutimo izvrstno, pa dvorana manj, včasih pa gledalci govorijo, da je bila neka izvedba naša najboljša, meni pa se denimo ni zdela nič drugačna kot sicer. Tak je bil primer letošnje predstave na dan mladosti na Metelkovi.

Bi to lahko pomenilo, da ljudje pričakovanje zabave prinesejo že s seboj v dvorano, ne glede na to, v kakšni formi boste vi na odru?

Očitno res. Zato za nas to po eni strani pomeni veselje, po drugi pa moramo biti tudi previdni, treba je delati, popravljati, izboljšati, preizkušati, krajšati ali premetati točke, tako dolgo, da bomo vsi zadovoljni. In da potem nekdo reče kaj takega, kot je po torkovi predstavi rekla naša najmlajša sodelavka Bela: »To je bilo nekaj najboljšega, kar se mi je zgodilo v zadnjih dveh letih.« ×

Ob prvih ponovitvah je bila *Gromka* večkrat na pol prazna, potem pa se je začela polniti in naenkrat smo se zavedeli, da imamo fantastično občinstvo, ki raste z nami, in zaradi njega se celoten projekt tudi specifično razvija.

»Tehnoburlesko Tatovi podob smo pričeli v zasedbi petih, zdaj nas je že dvanajst; seveda v vsaki predstavi ne nastopamo vsi, a včasih je na odru že resna gneča,« priznava **Maja Delak**. Bojan Velikonja